

Redactor: FLORIN PÎTEA, MIRELLA ACSENTE
Tehnoredactare computerizată: CORINA HUȚAN, MIHAELA CIUFU

NEAL STEPHENSON, *SNOW CRASH*
Copyright © 1992 by Neal Stephenson

Toate drepturile asupra acestei ediții
sunt rezervate Editurii LEDA, imprint
al GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN 978-973-102-302-1

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STEPHENSON, NEAL

Snow Crash / Neal Stephenson; trad.: Ana-Veronica Mircea.
- București: Leda, 2010
ISBN 978-973-102-302-1

I. Mircea, Ana-Veronica (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Pentru comenzi și informații adresați-vă la:

Editura LEDA
Difuzare și Clubul Cărții

Calea Plevnei nr.145, sector 6, București, cod poștal 060012
Tel./fax: 021.319.88.22, 021.319.88.33, 021.319.88.77;
Fax: 021.319.88.66
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazinul virtual: www.edituracorint.ro
www.ledabooks.ro

Format: 16/54x84
Coli tipo: 37

Tiparul executat la FED PRINT S.A.

Livratorul aparține unui ordin de elită, unei subcategorii venerate. E plin de spirit de castă până peste cap. În momentul de față se pregătește să ducă la bun sfârșit cea de-a treia misiune a nopții. Uniforma lui e neagră precum cărbunele activ, filtrează însăși lumina din aer. Un glonț ar ricoșa de țesătura din arahnofibră ca o pitulice de ușa dinspre patio, dar excesul de transpirație trece prin ea ca adierea vântului printr-o pădure proaspăt incendiată cu napalm. În dreptul extremităților osoase ale trupului, costumul are armorgel sinterizat: îl simți ca pe un jeleu grăunțos, te protejează ca un teanc de cărți de telefon.

Când i-au dat slujba, i-au dat o armă. Livratorul nu face niciodată afaceri cu bani gheață, dar e posibil să fie atacat oricum — tentația ar putea fi mașina sau marfa lui. Arma e minusculă, aerodinamică, ușoară, genul de armă pe care ar purta-o asupra sa un creator de modă; trage săgeți extrem de mici, a căror viteză o depășește de cinci ori pe cea a unui avion spion SR-71, iar după întrebuințare trebuie conectată la bricheta mașinii fiindcă funcționează cu electricitate.

Livratorul n-a scos niciodată arma aceea într-un acces de furie sau într-unul de spaimă. A scos-o o dată în Gila Highlands. Niște derbedei din Gila Highlands, o suburbclavă elegantă, voiau să li se livreze pizza, dar nu și s-o plătească.

Credeau că-l pot intimida pe Livrator cu o bătă de baseball. Livratorul și-a scos arma, i-a centrat chestia aia cu laser pe acel Louisville Slugger gata să lovească, a tras. Reculul a fost colosal, de parcă i-ar fi explodat arma în mână. Treimea din mijloc a bătei s-a transformat într-o coloană de rumeguș pulberat fulgerător în toate direcțiile, părănd erupția unei stele. Derbedeul a rămas cu degetele încheștate de mâner în timp ce din partea opusă a ciotului se revărsa un fum lăptos. Cu o expresie stupidă pe figură. De la Livrator nu s-a ales decât cu necazuri.

El își ține de atunci încoace arma în torpedou și se bazează în schimb pe un set de săbii de samurai, pe care le-a preferat dintotdeauna. Derbedeii din Gila Highlands nu s-au speriat de armă, așa c-a fost silit s-o folosească. Dar pentru săbii nu e nevoie de nici o demonstrație.

În bateriile mașinii Livratorului există energie potențială suficientă pentru propulsarea unei livre de slănină până în Centura de Asteroizi. Spre deosebire de cutiuțele pentru pipițe sau de camionetele hăitașilor din suburbii, mașina Livratorului eliberează această forță prin sfinctere larg deschise, scânteietoare, lustruite. Când accelerează el, e nașpa. Vreți să vorbim despre petele de contact? Aveți pe cauciucurile mașinii unele minuscule, care ating asfaltul în patru locuri cât limba unui om. Mașina Livratorului are cauciucuri mari, adezive, cu pete de contact cât coapsele unei femei grase. Livratorul e în contact cu șoseaua, demarează ca o zi proastă, se oprește pe o pesetă.

De ce e Livratorul atât de bine echipat? Pentru că oamenii se bazează pe el. E un model de viață pe șosea. Asta e America. Oamenii fac orice pana lor au chef să facă; e vreo problemă? Pentru că au dreptul. Și pentru că toți au arme de foc, și nu-i poate opri nici dracu'. Ca urmare, economia acestei țări

e una dintre cele mai păguboase din lume. În privința asta — aici vorbim despre balanțe comerciale — odată ce toată inteligența noastră tehnologică s-a scurs către alte țări, odată ce lucrurile au ajuns la același nivel — la noi se vând automobile fabricate în Bolivia și cuptoare cu microunde din Tadjikistan — odată ce avantajul nostru în privința resurselor naturale a devenit irelevant din cauza vapoarelor și dirijabilelor enorme din Hong Kong, care pot face transporturi din Dakota de Nord până în Noua Zeelandă în schimbul a cinci cenți — odată ce Mâna Invizibilă¹ a luat toate inechitățile sociale și le-a răspândit pe un singur și amplu nivel global pe care un fabricant pakistanez de cărămizi l-ar numi prosperitate — știți ce? N-au mai rămas decât patru lucruri pe care le putem face mai bine decât oricine altcineva:

muzica

filmele

microcodul (software)

livrarea pizzei în mare viteză

Livratorul obișnuia să proiecteze softuri. Încă o mai face, uneori. Însă dacă viața ar fi fost o școală elementară condusă de personalități bine intenționate, cu diplome de doctorat, pe fișa Livratorului s-ar fi putut scrie: „Hiro e *extrem* de inteligent și de creativ, dar trebuie să facă mult mai multe eforturi în privința abilităților sale de cooperare.”

Așa că acum are această altă slujbă. Nu implică inteligență și creativitate — dar nici cooperare. Nu respectă decât un singur principiu: Livratorul ține întotdeauna capul sus, pizza sosește în treizeci de minute sau o primiți gratis, împușcați șoferul, îi luați mașina, îl dați în judecată în numele comunității.

¹ Concept economic și de filozofie socială introdus de Adam Smith (1723–1790), economist, om politic și filozof scoțian.

Livratorul deține postul de șase luni, după standardele lui o perioadă rodnică și îndelungată, și n-a livrat niciodată o pizza în mai mult de douăzeci și unu de minute.

O, pe vremuri se mai iscau din când în când certuri asupra perioadei de livrare, irosind mulți ani de șofat la nivel de corporație: proprietari de locuințe cu fețe congestionate, asudând în timp ce-și debitau minciunile, duhnind a parfum Old Spice și a stres cauzat de muncă, stând în lumina gălbuie din cadrul ușilor, fluturându-și mâinile cu ceasuri Seiko și arătând către pendula de deasupra chiuvetei din bucătărie, pe legea mea, băieți, voi chiar nu sunteți în stare să citiți ceasul?

Acum nu se mai întâmplă. Livrarea pizzei e o industrie de mare importanță. Oamenii merg câte patru ani la Universitatea CosaNostra Pizza numai ca să-i învețe secretele. Când ajung în fața porții nu sunt în stare să scrie nici măcar o singură propoziție în engleză, vin din Abhazia, Rwanda, Guanajuato, South Jersey, iar când pleacă știu despre pizza mai multe decât știe un beduin despre nisip. Acolo s-a studiat această problemă. S-a întocmit diagrama frecvenței disputelor din pragul ușii asupra momentului livrării. Au fost contactați primii livratori pentru înregistrări, apoi s-au analizat tacticile disputelor, histogramele stresului din voce, construcțiile gramaticale utilizate de locuitorii suburbclavelor de Tip A, albi din clasa de mijloc care, în ciuda logicii, hotărâseră că acela era locul potrivit pentru a-și apăra poziția custeriană¹ împotriva a tot ce era răsuflat și supărător în viețile lor: erau gata să mintă sau să se amăgească pe ei înșiși în privința orei la care telefonaseră, făcându-și astfel rost de o pizza gratuită; nu, aveau dreptul la o pizza gratis, așa cum aveau dreptul la viață,

¹ Aluzie la George Armstrong Custer (1839–1876), general american ucis de indieni în Masacrul de la Little Bighorn, considerat adesea mai degrabă un personaj ambițios și impetuos decât erou de război.

la libertate și la căutarea a cine știe ce, era un drept al dracului de inalienabil. Au trimis psihologi pe teren, pe la casele acelor indivizi, le-au dat câte un televizor ca să accepte să fie intervievați la adăpostul anonimatului, să fie cuplați la poligrafe, să li se studieze undele cerebrale în timp ce li se proiectau filme tumultuoase, de neînțeles, cu regine ale pornografiei și cu accidente de mașină în miez de noapte și cu Sammy Davis Jr. să fie plasați în încăperi cu mirosuri dulcele și pereți liliachii, să li se pună întrebări despre etică, atât de năucitoare încât nici măcar un iezuit n-ar fi putut răspunde fără să comită un păcat minor.

Analizii de la Universitatea CosaNostra Pizza au ajuns la concluzia că așa e firea omenească și că nu e nimic de făcut, așa că au recurs la o soluție de natură tehnică, rapidă și ieftină: cutiile inteligente. În prezent, cutia în care se livrează pizza e o carapace de plastic, ondulat ca să capete rigiditate, cu un mic LED indicator care strălucește în partea laterală, arătându-i Livratorului câte minute generatoare de dezechilibru comercial s-au scurs din clipa telefonului fatidic. Acolo, înăuntru, sunt cipuri și diverse alte chestii. Cutiile cu pizza stau, într-un mic teanc, în locașuri plasate la ceafa Livratorului. Fiecare glisează în locașul său ca o placă cu circuite dintr-un calculator, pătrunde la locul potrivit, se conectează cu un clic la interfața sistemului de la bordul mașinii Livratorului. Adresa apelantului a fost deja dedusă din numărul său de telefon și încărcată în memoria RAM încorporată în cutia inteligentă. De acolo îi este comunicată automobilului, care o ia în considerare și proiectează traseul optim pe un afișaj de avertizare, o hartă luminoasă colorată, vizibilă pe fundalul parbrizului, astfel încât Livratorul nu trebuie nici măcar să-și lase ochii în jos.

Dacă termenul de treizeci de minute expiră, vestea dezastului e transmisă fulgerător la Sediul CosaNostra Pizza și retransmisă către Unchiul Enzo însuși — colonelul Sanders¹ al sicilienilor, Andy Griffith² din Bensonhurst, Brooklyn, mănutorul de brici din coșmarurile multor livratori, il Capo de la CosaNostra Pizza, Incorporated — care îi dă telefon clientului în următoarele cinci minute, prezentându-și din abundență scuzele. În ziua următoare, Unchiul Enzo aterizează în curtea clientului cu un elicopter cu reacție, adaugă alt set de scuze și îi oferă o excursie gratuită în Italia — beneficiarul nu face decât să semneze un teanc de autorizații care îl transformă în persoană publică și în purtător de cuvânt pentru CosaNostra Pizza și pun practic capăt vieții sale private, așa cum o vede el. Iese din toată povestea având senzația că, într-un fel sau altul, îi datorează Mafiei o favoare.

Livratorul nu știe cu certitudine ce se întâmplă cu șoferul într-un asemenea caz, dar a auzit niște zvonuri. Majoritatea livrărilor de pizza au loc în orele serii, considerate de Unchiul Enzo timpul său intim. Și cum v-ați simți dacă ar trebui să întrerupeți cina în mijlocul familiei ca să-i telefonați unui prostănac înfumurat, gălăgios și insolent dintr-o suburbclavă, înjosindu-vă din cauza unei nenorocite de pizza livrate cu întârziere? Unchiul Enzo nu și-a petrecut cincizeci de ani în slujba familiei și a țării pentru ca, la vârsta când majoritatea celorlalți oamenii joacă golf și își plimbă nepoatele în brațe, să iasă din cadă șiroind de apă și să zacă la pământ, sărutând picioarele unui derbedeu de șaisprezece ani cu skateboard a cărui pizza pepperoni a sosit după treizeci și unu de minute.

¹ Harland David Sanders (1890–1980), fondatorul lanțului de restaurante expres KFC (Kentucky Fried Chicken).

² Andy Samuel Griffith (n. 1926), actor, regizor, producător, cântăreț și scriitor american.

O, Doamne. Livratorului i se cam taie răsuflarea numai când se gândește la asta.

Dar n-ar fi șofat pentru CosaNostra în alte condiții. Știți de ce? Pentru că e ceva să trăiești pe muchie de cuțit. Ca și cum ai fi pilot kamikaze. Ai mintea limpede. Alți oameni — vânzătorii din magazine, bucătarii care fac hamburgeri, proiectanții de softuri, deținătorii ocupațiilor nesemnificative de pe întreaga listă care reprezintă viața Americii — alți oameni se bazează, pur și simplu, pe o concurență obișnuită. E bine să-ți întorci burgerii pe grătar și să-ți corectezi subrutinele mai repede și mai eficient decât fostul tău coleg de liceu care stă cu două cvartale mai încolo, fiindcă suntem în competiție cu tipii ăștia și fiindcă oamenii remarcă astfel de lucruri.

Ce cursă nenorocită de șobolani e toată povestea asta! La CosaNostra Pizza nu există nici o competiție. Competiția contravine eticii Mafiei. Nu muncești mai mult fiindcă te iei la întrecere cu cineva din josul străzii, care are aceeași ocupație. O faci pentru că totul e pe muchie de cuțit. Numele tău, onoarea ta, familia ta, viața ta. Tipii care întorc hamburgeri or fi având o speranță mai bună de viață — dar trebuie să te-ntrebi, oricum, ce fel de viață e aia. Iată de ce nimeni, nici măcar japonezii, nu livrează pizza mai repede decât CosaNostra. Livratorul poartă uniforma cu mândrie, conduce mașina cu mândrie, mărșăluiește cu mândrie către fațadele nenumăratelor locuințe din suburbclavă, o apariție sumbră în negru ninja, cu o pizza pe umăr, cu ledurile roșii ale cifrelor ce strălucesc în noapte alcătuind numere mărețe: 12:32 sau 15:15, sau, ocazional, 20:43.

Livratorul ține de CosaNostra Pizza #3569, din Valley. California de Sud nu știe dacă să se agite sau să se reducă pur și simplu imediat la tăcere. Sunt prea puține drumuri pentru